

ЖИТЛОВЕ СЕРЕДОВИЩЕ

- Визначення;
- Протоцивілізації;
- Давній Світ;
- Античність;
- Середньовіччя;
- Відродження;
- Сучасність;
- Класифікація:
  - постійного проживання:
одноквартирний садибний будинок; двох - чотириквартирний садибний будинок; багатоквартирний блокований малоповерховий будинок; багатоквартирний будинок середньої та великої поверховості;
  - тимчасового проживання:
готелі; гуртожитки; інтернати; спальні корпуси пансіонатів, будинків відпочинку, санаторіїв
- Дискусія;
- Література

Житлове середовище

Житлове середовище - комплекс відкритих і закритих просторів, призначених для проживання людини, обладнаних відповідно до образу життя, соціальних і особистих інтересів користувачів житла.

Виділяються:

- особисті приміщення (індивідуальні, сімейні, групові осередки - кімнати, квартири, дортуари та ін.);
- комплекси особистих приміщень (житлові будинки, готелі, гуртожитки);
- громадські приміщення (установи культури, охорони здоров'я, побутового й торговельного обслуговування).

Забезпечення основних функцій житла (їжа, сон, побутові процеси, спілкування, виховання й навчання дітей, індивідуальна праця, відпочинок, самоосвіта й т.п.) розподіляються по різних просторових зонах і осередках.

Процес проживання містить три сторони:

- громадсько-соціальну (спілкування, відпочинок, індивідуальна праця);
- побутову (готування їжі, прибирання, прання, дрібний ремонт і зберігання особистих речей);
- життєзабезпечувальну (прийняття їжі, сон, особиста гігієна, фізкультура, лікування).

Сучасність: міста

В архитектуре начала XX в. присутствовала недооценка эффекта масштаба. Высотные здания проектировались как увеличенные варианты небольших, в результате образовывались дисгармоничные участки застройки, лишённые света солнца и неба. Человек ощущал эту дисгармонию и чувствовал себя неуютно. Высокие здания испытывали воздействие нового ветрового режима: вихри, турбулентность, «косые» дожди. Здания изменяли микроклимат – появлялись не защищенные от дождя и ветра пустыри и создавались условия для эффекта аэродинамической трубы.

Сучасність: будинки

Вернер Зобек.
Стеклянный дом
в Штутгарте,
Германия

Ле Корбюзье вначале недооценивал значение климата. В 1929 г. он описывает здание будущего так: «Стеклянная стена и три несущие стены являются идеальным вариантом офиса: этот тип конструкции практичен, если офис рассчитан на тысячу человек. Таким образом, сверху донизу фасады новых административных зданий города представляют собой единые стеклянные пространства ... Эти прозрачные призмы, которые как бы плывут в воздухе, не прикрепленные к земле, сверкающие при летнем солнце, мягко мерцающие под серым зимним небом, таинственно светящиеся в ночи, являются единым огромным кварталом офисов». Некоторые современные здания даже превзошли эти ожидания.

Функції житла

Сон. Зона сну потребує зорової, акустичної і психологічної ізоляції.

Ідеально - одне спальне місце в одній кімнаті.

Відпочинок. Враховується положення людини сидячи у вільній позі. Меблі: стілець, крісло, диван, шезлонг. Додатково можуть бути полиці, бар, світильник, телевизор і т.д. Існують певні габарити проходів.

Індивідуальна робота. Процес підготовки завдань, самоосвіта, творчість, професійна діяльність, вимога - відсутність шуму, якісне освітлення.

Письмовий стіл (комп'ютер, мольберт, музичний інструмент), крісло.

Готування їжі. Процес може супроводжуватися погіршенням мікроклімату. Необхідна вентиляція, освітлення, обробка. Сучасне кухонне обладнання.

Прийом їжі. Для економії часу, який витрачаються на процес прийому їжі, важливий фактор близького взаємного розташування зон прийому та готування їжі. Меблі для прийому їжі: обідній стіл і місця для сидіння.

Санітарна гігієна. Має індивідуальний характер - ізоляція, спеціальне санітарно-технічне устаткування. Стандартне обладнання - ванна, душ, умивальник, унітаз, біде. Приміщення санвузлів окремі та суміщені.

Побутова робота. Зона догляду за платтям, білизною, речами, прибирання приміщень. Бажані окремі приміщення.

Зберігання. Меблі-шафи, стелажі, антресолі, сьогодні - вбудовані шафи, окремі кімнати. Передпокій - вішалка, дзеркало, шафи, полки.

Житло для постійного проживання

Сприятливий мікроклімат створюється архітектурно-планувальними засобами (освітлення, інсоляція, провітрювання, внутрішній об'єм, шумозахист та ін.). Кімната - найпростіша структурна одиниця житлового осередку. Габарити (довжина та ширина) визначаються, виходячи з функціональних процесів. Висота визначена емпірично від 2,5 до 3м. Розміри площі пов'язані з відстанню необхідного обладнання з урахуванням психологічного фактору «відчуття простору» у кімнаті. Меблями зайнято в середньому 30-40% площі у квартирі та 40-50% у номері. Робочі місця по групах: для сну, відпочинку, індивідуальної роботи, їжі, готування їжі, особистої гігієни.

Для раціональної експлуатації приміщення використовуються нормативні рекомендації (нормалі). Для житлових приміщень характерне поєднання деяких операцій в одній кімнаті. Наприклад, відпочинок, робота і сон - у кімнаті-спальні; готування їжі і їжа - у кухні-їдальні. Чим менше різнорідних операцій виконується в окремому приміщенні, тим вище ступінь комфорту.

Житло для постійного проживання: рівні комфорту

В Україні за рівнем комфортності виділяються три основні групи житла:

- *соціальне житло*, де приймаються мінімальні площі приміщень для забезпечення необхідних функціональних процесів. Прикладами можуть бути малосімейні будинки та житловий фонд "хрущовського" періоду будівництва;
- *доступне житло*, коли в основу проектування приймаються площі приміщень, нормовані в ДБН (забудова мікрорайонів Києва - Поздняки, Осокорки, Харківське шосе);
- *комерційне житло*, коли немає обмежень стосовно площі приміщень та проектування ведеться виходячи з матеріальних можливостей замовника.

Житло для постійного проживання

Приватний садибний будинок (котедж) - екстер'єр

Житло для постійного проживання

Приватний садибний будинок - приміщення

Житло для постійного проживання

Приватний садибний будинок - групи, вузли, деталі

Житло для постійного проживання

Садибний будинок квартирних типу

Житло для постійного проживання

Багатоквартирний блокований малоповерховий будинок

Житло для постійного проживання

Багатоквартирний будинок середньої та великої поверховості

Житло для постійного проживання

В Україні за рівнем комфортності виділяються три основні групи житла:

- соціальне житло, де приймаються мінімальні площі приміщень для забезпечення необхідних функціональних процесів. Прикладами можуть бути малосімейні будинки та житловий фонд «хрущовського» періоду будівництва.
- доступне житло, коли в основу проектування приймаються площі приміщень, нормовані у ДБН (забудова мікрорайонів Києва - Позняки, Осокорки, Харківське шосе);
- комерційне (елітне) житло, коли немає обмежень стосовно площі приміщень та проектування ведеться виходячи з матеріальних можливостей замовника.

Житло для тимчасового проживання:

- комунальне, тимчасове, тривалістю до 5 - 6 років - в осередку квартирному типу, гуртожитку, інтернаті для старих, інтернаті для учнів;
- тривале 14 - 30 днів - палаті лікарні, номері санаторію, готелю, бази відпочинку, табору;
- короточасне 1 - 14 днів - номері готелю, турбази, мотелю.

Житловий осередок типу «гуртожиток» вміщує процес спільного проживання колективу людей, що мають загальний виробничий інтерес (навчання, робота), з'єднання особистих і спільних інтересів. У просторі осередку є кімнати індивідуальних інтересів (сон, робота) і колективних (готування їжі, відпочинок, сангігієна). Кількість проживаючих від 3 до 10 чол.

У житловому осередку типу «готельний номер» необхідно лише відновити життєдіяльний тонус мешканця. Простір та обладнання номера відповідає завданню створення нормальних, комфортних розумів на обмеженій площі однієї кімнати (сон, відпочинок, робота). Побут і харчування відійшли в громадське обслуговування. Кількість мешканців 1-4.

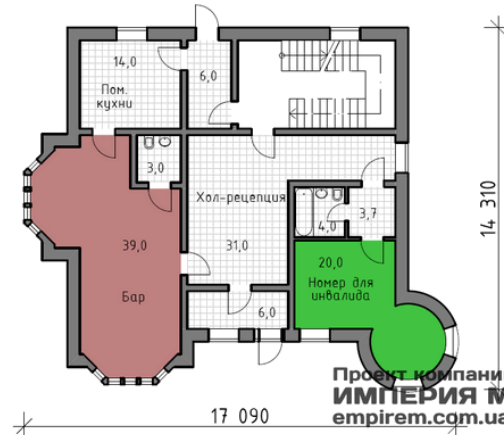
Лікарняна палата (кімната на 1-4 чол.) зорганізується на умові створення максимального спокою. Єдиний інтерес - успішне лікування. У палаті переважають місця для сну. Всі інші операції винесені в загальні приміщення житлового осередку - відділення на 30 чол.

Житло для тимчасового проживання

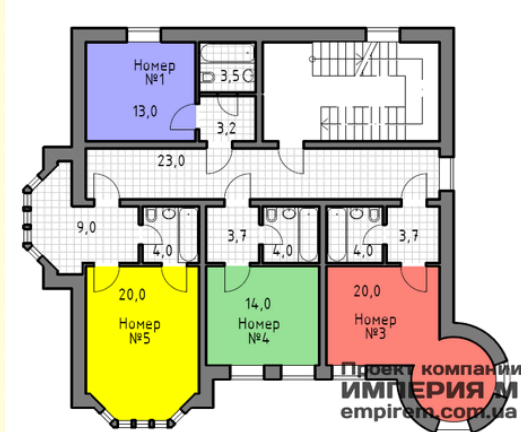
Готелі (проекти)

План 1-го поверху

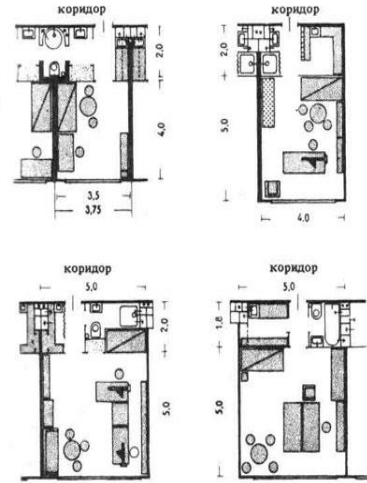
План 2-го поверху

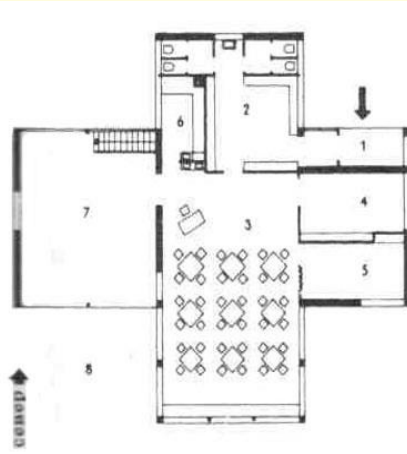
Житло для тимчасового проживання

Гуртожитки

Житло для тимчасового проживання

Інтернати

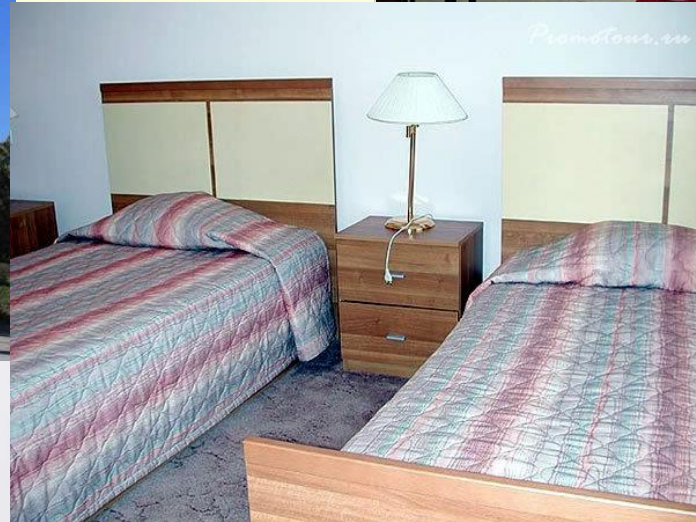

Житло для тимчасового проживання

Спальні корпуси пансіонатів, будинків відпочинку, санаторіїв

Викторія (Ессенгукі) (Viktoriia)

Житлове середовище для людей з обмеженими можливостями: гострота проблеми

До осіб з обмеженими можливостями (інвалідів) відносяться люди, частково або повністю позбавлені працездатності внаслідок уроджених дефектів розвитку, хвороби або каліцтва. Ступінь соціальної підтримки інвалідів пов'язана з їхнім розподілом на групи I, II й III, де до першої групи відносяться люди з повною втратою працездатності, що потребують постійного догляду.

Число інвалідів становить близько 10% усього населення. З них розумово відсталих 70%, глухих - 10%, інвалідів з важкими порушеннями мови - 5%, сліпих та з вадами зору - 5%, людей з поразкою опорно-рухового апарату - 5%, з іншими дефектами - 5%.

За рівнем фізичного ослаблення та психічних деформацій у склад інвалідів включені старі громадяни. Близько 11% світового міського населення - це люди старші 65 років, а із загального числа інвалідів 82% становлять люди старші 45-літнього віку.

Для людей з обмеженими можливостями:

Шлях переміщення має бути безпечним за рахунок усунення виступаючих бордюрних каменів, кутів, урн, МАФ, квітників. Їх виводять із зони руху, або роблять такої висоти, щоб зустріч із ними не привела до падіння. Підпірні стінки і квіткарки - висотою не менш 90 см та уникати ухилів більше 5% на доріжках при ширині не менш 1,8 м з неслизькою поверхнею, без сходів і пандусів. Якщо без сходів обійтися неможливо, співвідношення розмірів сходів має бути 12 x 30 см, з кількістю сходин 3 - 10, з поручнями і рифленою поверхнею площадок і перехресть доріжок. Світильники не повинні робити сліпучої дії. Для орієнтації створюється система направленої інформації у вигляді диференційованих поверхонь руху, сигнальних знаків з чітко читабельними текстами і цифрами - білими на синьому, жовтими на чорному тлі - у рельєфному виконанні. Транзитні шляхи сполучення усередині будинку повинні забезпечувати найкоротшу доступність приміщень. З коридорів усуваються колони, виступи згладжуються, на робочих столах робляться бортики. Загальні нормативи площ приміщень збільшуються. Середня наповненість класу - 12-15 чоловік при нормі 3,0-3,5 м²/чол. і висоті приміщень 3,0-3,3 м.

При виборі кольорового рішення інтер'єрів рекомендується враховувати ефект кращого розпізнавання об'єктів червоного та жовтого кольорів на ахроматичному тлі, а ахроматичних об'єктів - на синьому і жовтому тлі.

Дискусія: критика екстер'єру котеджу

Томми Вильгельмсен. Casa Kolonihagen. Ставангер, Норвегия.

Дискусія: критика інтер'єру котеджу

Томми
Вильгельмсен.
Casa Kolonihagen.
Ставангер,
Норвегия.

Контрольні питання

1. Проаналізуйте функціонально-просторову організацію житлових приміщень на прикладі квартири.
2. Дайте характеристику житлового середовища.
3. Проаналізуйте приміщення житлового призначення.
4. Сформулюйте основні принципи формування структури житлового осередку.
5. Охарактеризуйте основні функції житла.
6. Проаналізуйте функціонально-просторову організацію житлових приміщень на прикладі гуртожитку.
7. Проаналізуйте функціонально-просторову організацію житлових приміщень на прикладі готельного номеру..
8. Проаналізуйте функціонально-просторову організацію житлових приміщень на прикладі лікарняної палати.
9. Охарактеризуйте основні вимоги до приміщень перебування людей похилого віку та осіб з обмеженими можливостями.

Домашнє завдання

Проаналізувати котедж з точки зору забезпечення комфорту проживання

Дом Skyline House в Остине (Техас)
Фирма Dick Clark Architecture.

Домашнє завдання

Проаналізувати котедж з точки зору забезпечення комфорту проживання

Дом Skyline House в Остине (Техас)
Фирма Dick Clark Architecture.

Домашнє завдання

Проаналізувати котедж з точки зору забезпечення комфорту проживання

Дом Skyline House в Остине (Техас) Фирма Dick Clark Architecture

Список літератури

1. *Вернеску Д., Зне А.* Инсоляция и естественное освещение в архитектуре и градостроительстве /Пер. с рум. - К.: Будівельник, 1983. - 86 с.
2. *Дизайн* /Пер. с англ. Ред В.А. Питалев, А.Ю. Давыдов, А.В. Молчанов. - М.: ДеКа, 1994. - 48 с. (Энциклопедия малого бизнеса. Т. 5. Вспомогательные процессы в малом бизнесе).
3. *Ефимов А.В.* Цвет в архитектуре и градостроительстве. - М.: Знание, 1981. - 64 с. (Новое в жизни, науке, технике. Сер. "Строительство и архитектура", №8)
4. *Жоголь Л.Е.* Декоративное искусство в интерьерах общественных зданий. - К.: Будівельник, 1978. - 104 с.
5. *Иконников А.В.* Функция, форма, образ в архитектуре. - М.: Строиздат, 1986.-288 с.
6. *Кравец В.И.* Колористическое формообразование в архитектуре. -Харьков: Вища школа; Изд-во Харьк. ун-та, 1987. - 132 с.
7. *Нестеренко О.И.* Краткая энциклопедия дизайна. - М.: Молодая гвардия, 1994.-315 с.
8. *М.Новикова Е.Б.* Интерьер общественных зданий: Художественные проблемы. - М.: Стройиздат, 1984. - 227 с.
9. Психология цвета: Сб. /Пер. с англ. - М.: Рефлбук, К.: Ваклер, 1996. -352 с. - (Сер. "Актуальная психология").
10. *Ранев В.Р.* Интерьер: Учеб. пособие для архит. спец, вузов. - М.: Высшая школа, 1987. - 232 с.
11. *Раппопорт А.Г., Сомов Г.Ю.* Форма в архитектуре: Проблемы теории и методологии. - М. Стройиздат, 1990. - 344 с.
12. *Степанов Н.Н* Цвет в интерьере. - К.: Вища школа, 1985. - 95 с.
13. *Шевелев И.Ш.* Формообразование (Число. Форма. Искусство. Жизнь). - Кострома: ДиАр, 1995: - 166 с.